

КК України заходів виховного характеру. Умови застосування примусових заходів виховного характеру при звільненні неповнолітнього від кримінальної відповідальності: якщо його виправлення можливе без застосування покарання. Умови застосування примусових заходів виховного характеру при звільненні неповнолітнього від покарання: якщо буде визнано, що внаслідок широкого каяття та подальшої бездоганної поведінки він на момент постановлення вироку не потребує застосування покарання. За своєю суттю ці умови однакові. Тому, на наш погляд, застосування примусових заходів виховного характеру і при звільненні неповнолітніх від кримінальної відповідальності, і при звільненні їх від покарання є нелогічним та не відповідає науці кримінального права.

Список використаних джерел

1. Житний О. О. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям: [монографія] / О. О. Житний. – Х.: Вид-во нац. ун-ту внутр. справ, 2004. – 152 с.
2. Баулін Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності: [монографія] / Ю. В. Баулін. – К.: Атіка, 2004. – 791 с.

*Головчук В. А.,
член Вінницької колегії адвокатів,
адвокат*

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДУ НЕВИКОНАННЯ РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

9 листопада 1995 р. Україна підписала Конвенцію про захист прав людини і основоположних її свобод, яку ратифікувала 17 липня 1997 р. [1]. Європейський суд з прав людини – це міжнародний суд, створений Державами-учасницями Конвенції про захист прав людини і основоположних її свобод з метою забезпечення ними своїх зобов'язань за Конвенцією. Матеріали

офіційної статистики свідчать, що Україна посідає друге місце за кількістю винесених проти неї Європейським судом з прав людини рішень щодо суті. Європейський суд з прав людини щороку отримує в середньому 4,5 тисячі справ українських громадян [2].

Зарубіжні вчені-правознавці відмічають, що КК України в ч. 4 ст. 382 формулює склад злочину, невідомий іншим законодавцям країн СНД [3].

Безпосереднім об'єктом злочину є діяльність Європейського суду з прав людини щодо здійснення правосуддя в частині точного та своєчасного виконання його рішень. Додатковий обов'язковий об'єкт у даному складі злочину відсутній, додатковим факультативним об'єктом можуть бути порядок виконання службовими особами своїх повноважень; виборчі, трудові та інші права і свободи людини і громадянина; власність; економічні інтереси суб'єктів господарювання тощо.

Предметом злочину є рішення Європейського суду з прав людини. Потерпілим виступає громадянин, на користь якого Європейським судом з прав людини винесе рішення, та якому заподіюється моральна, фізична або майнова шкода в результаті його невиконання.

Об'єктивна сторона невиконання рішення Європейського суду з прав людини полягає у бездіяльності. Службова особа не вживає передбачених законом заходів, спрямованих на виконання рішення Європейського суду з прав людини. Невиконання може виражатися у прямій відмові виконати рішення або ухиленні від його виконання. Ухилення – та сама відмова, яка має завуальований характер: особа відкрито не заявляє про відмову виконати судові рішення, але діє таким чином, що фактично унеможлиблює його виконання.

У ч. 4 ст. 382 КК України закріплено, що злочин вчиняється лише шляхом невиконання рішення Європейського суду з прав людини. Проте, подібно до злочинних діянь, визначених частинами 1-3 ст. 382 КК України, невиконання рішення Європейського суду з прав людини може вчинятися і шляхом перешкоджання його виконанню. Перешкоджання виконанню рішення

Європейського суду з прав людини передбачає протидію службової особи, наділеної законом певними повноваженнями щодо реалізації вимог, які у ньому містяться, з метою недопущення його реалізації. Така протидія може виражатися у прямій забороні своїм підлеглим виконувати вимоги державних виконавців, погрозі застосувати до певних осіб насильства, спробі підкупити чи обманути їх з метою недопущення виконання рішення.

Як формальний за конструкцією злочин, передбачений ч. 4 ст. 382 КК України, визначається закінченим з моменту вчинення самого діяння, незалежно від настання можливих несприятливих наслідків. Для наявності складу злочину необхідна констатація факту, що відповідний документ надійшов до особи, яка повинна його виконувати, і вона мала реальну можливість це зробити. Невиконання рішення Європейського суду з прав людини є триваючим злочином. Злочин починається з моменту невиконання рішення у встановлений законом строк або перешкоджання його виконанню в позначений строк і закінчується внаслідок дії самої особи, спрямованої на виконання рішення, або настання подій, що перешкоджають продовженню злочину (притягнення до кримінальної відповідальності).

У ч. 4 ст. 382 КК України встановлюється відповідальність за невиконання судового рішення Європейського суду з прав людини тільки для службових осіб.

Із суб'єктивної сторони невиконання рішення Європейського суду з прав людини може бути вчинене лише з прямим умислом. Винний усвідомлює, що рішення прийняте, але свідомо не виконує його (чи перешкоджає його виконанню) і бажає цього. Виходячи зі структури суб'єктивної сторони складу злочину, мотив, мета та емоційний стан, на відміну від вини, не виступають як її конструктивний елемент, а є факультативною ознакою. Зазначені ознаки впливають на призначення покарання.

Згідно з даними Державної судової адміністрації України за період з 2006 по 2010 р.р. не було жодного випадку притягнення службових осіб до кримінальної відповідальності за невиконання рішення Європейського суду з

прав людини. У той же час, суспільна небезпечність даного злочинного діяння, його резонансність впливають на міжнародний імідж нашої держави.

З метою забезпечення ефективного дієвого кримінально-правового захисту виконання судових рішень пропонується встановити у ч. 4 ст. 382 КК України відповідальність і за перешкоджання виконанню рішення Європейського суду з прав людини.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції від 17 липня 1997 року» від 17 липня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 40. – Ст. 263.

2. Сумління Європи: за 50 років своєї роботи Європейський суд з прав людини довів 800 мільйонам європейців свою ефективність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/0/18172>.

3. Преступления против правосудия. Толкование уголовного закона. Комментарий статей УК РФ. Материалы судебной практики, статистика / [А. П. Александров [и др.] ; под. ред. А. В. Галаховой]. – М.: Норма, 2005.

*Горох О. П.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри галузевих
правових наук НаУКМА*

~ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУТУ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ІНСТИТУТ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ПОКАРАННЯ: АРГУМЕНТИ «ЗА» І «ПРОТИ»

1. Дослідження кримінально-правових інститутів мають неабияке значення для адекватного розуміння і визначення перспектив розвитку системи кримінального права. Інститут кримінального права – це сукупність пов'язаних